

לזכרה של אסתר שורץ-קרפ דייל

במלאת שלושים לפטירתה - ה' באלול תשי"ח.

המסד: משפחת סוחרים אמידה בבִּטְרֵבְיָה. בבית ספגה כללי התנהגות המושתתים על הגינות ומוסר. כל העיוותים המוסריים של הסוחר והחנווני היהודי הקטן בגולה, הרי היו פרי הדלות, שהכריחה אותם לחטוף מכל הבא ליד, ולא להקפיד יתר על המידה על התנהגות הוגנת, מלחמת קיום אכזרית. מה שאין כן במשפחות הסוחרים המבוססים. שם הקפידו, ועוד איך הקפידו, על התנהגות הוגנת. כל חריג נידון מראש לסלידה.

בטרביה לא היתה משופעת בלומדי תורה מעמיקים, המתנזרים מהעולם ושוקעים באוהלי תורה. רבנים, מלמדים ומורים, היו, על פי הרוב, יבוא מליטא הלמדנית. משום כך היתה בה, ביהדות זו, מזיגה נפלאה, של הערכת הלמדנות, הידע (כי זוהי, הרי, סחורת יבוא) עם הפקחות הארצית של הנאה מהעולם הזה, הנאה מפרי אדמת בטרביה הדשנה.

והבית היה בית ציוני. עוד לפני מלחמת העולם הראשונה שלח אבי המשפחה את שני בניו ללמוד בגימנסיה "הרצליה" בארץ ישראל, הווי אומר שציונות פירושה הגשמה, ולא רק קניית שקל או תרומה לק.ק.ל. על כך חונכה מילדותה.

לימים, כששובשו אורחות החיים, על ידי המלחמה וספיחיה, בטרביה רוסית, גרמנית ואחר כך רומנית, ושובשו הלימודים. ובאזיר ריחפו השאיפות החלוציות, של עליה ארצה, בניית עולם חדש של שוויון, של עשיה, של בנין הארץ; היה זה מובן מאליו שעלמה יפה ופיקחת זו, חתפט לרעיונות אלה ותגשים ותעלה לארץ ותִּסְפַּח לקבוצת החלוצים המגשימים. בעבודה מפרכת, בעוני מנוון, נשאר ראשונינו נאמנים לחזונם, חזון העולם החדש. ולמרות המשברים הכרוכים בכל הגשמה, הרי ההגינות המוסרית מחייבת נאמנות.

בשיחותי לאין ספור איתה, נוכחתי שהתרעותיה על קפוחים, על סטיות מהמקובל, הן חלק אורגני של נשמתה והווי-זה.

בגלל שיבוש לימודיה, עקב המלחמה, נשארה בה מתמדת הכמיהה לרכישת ידע והעמקתו, להעשרת הנשמה. כי לא על הלחם לבדו יחיה האדם בקבוצה.

סקרנות זו לידיע, להעמקה, נשארה קבועה בה לעולמים. היה זה חלק מהותי של חייה. לא התפעלה כלל וכלל מהצלחה בלבד. הן בשטח המעשי, אם היה בה פגם מבחינת הנאמנות וההגינות; והן בשטח ההשכלה, אם כרוכה היתה בה בטלנות.

ברדיקליות ראתה תְּמֵהוּנוֹת, שאין הדעת המפוכחת סובלתה.

וכמעט עד יומה האחרון לא פסקה סקרנותה לרכוש עוד ועוד, עוד בדל מחשבה, שיש בה

7-k-

ענין, עוד ידיעה המעשירה אז הרוח.

ולכן נשארה צעירה ברוחה, למרות כל מה שעבר עליה.

אם נעורים פירושם: סקרנות ורעננות רגשית ומחשבתית, הרי מתה בנעוריה, אף על פי שהגיעה לגיל שמונים.

רוח ערה ורעננה, שביסודה נאמנות לערכים, שקבעה אותם כקו להליכותיה בחיים, פעם אחת לעולמים ולא ישתנה.

זכרה זה יהיה שמור בלב אלה, שהכירוה כמו שהיתה, עד תום.